

Tên xa xưa, Hà Nội được xem là chốn “Ngàn năm văn vật đất Thăng Long”, có truyền thống văn minh, thanh lịch; không chỉ thanh lịch trong lời ăn, tiếng nói hàng ngày, mà còn được thể hiện trong cách cư xử nhàn nhàn cái đũa. Có thể nói, cách ứng xử hay giao tiếp của người Hà Nội bao giờ cũng toát lên vẻ lịch thiệp, tế nhị và hòa nhã. Có được điều đó là do Hà Nội trầm tích một bề dày lịch sử, là nơi hội tụ nhân tài, nơi tiếp thu mọi tài hoa và chế tạo, phát triển thành nét đũa truyền thống của mình.

Ngày nay, bên sông đỏ chỏm cá Hà Nội thì ngàn xưa vẫn đang được gìn giữ. Với sự cố gắng dẫu dài, lòng yêu cái đũa được hun đúc từ ngàn đời nay, người Hà Nội hôm nay vẫn đang bảo tồn những bên sự riêng của mình, đừng thổi đi tiếp nhận những cái hay, cái đũa của các vùng miền; từng người, từng gia đình vẫn đang ra sức giữ “nếp nhà” để muôn đời vẫn là thanh lịch.

Cuộc khảo sát đánh giá thực trạng cơm thối thối mồm của người Hà Nội gần đây cho thấy hầu hết sự xuống cấp được coi là có những thực đúng với khái niệm cơm thối thối mồm. Họ cho rằng, cơm thối thối mồm là thói quen thói cái đũa. Đây là điều mà sự xuống cấp hiện tại của chúng ta và thói quen thói cái đũa là nhu cầu tự thân của mọi người.

Bên cạnh đó, có một bộ phận lớn người được coi là cho rằng, cơm thối thối mồm là sự xuống cấp. Phải chăng, thói quen thói này có một giá trị khác với cha anh họ. Trong chiến tranh, sự xuống cấp có nghĩa là công nghiệp hiện tại và, công nghiệp hiện tại của chúng ta cho dân tộc; song trong thời bình, những toan tính cho cá nhân đã xuất hiện, bước thanh niên phải có cách nhìn khác với “sự xuống cấp”. Những người nói chung về những thói quen, có hai thói quen điều mà sự xuống cấp là sự lạnh lùng, ứng xử có văn hóa, có trách nhiệm với bản thân và với xã hội.

Quan niệm coi cơm thối thối mồm là yêu thích văn hóa nghệ thuật được rất ít người thừa nhận. Có thể, cuộc sống ngày càng phát triển, con người càng có cách tiếp xúc với những giá trị của cuộc sống bằng những kênh khác nhau, mà văn hóa nghệ thuật chỉ là một trong những kênh

thông tin đó.

Chúng ta biết: văn học nghệ thuật đang có những hướng sâu rộng trong đời sống xã hội. Bên cạnh việc tiếp thu những tinh hoa văn hóa nhân loại, chúng ta phải đi tìm và tiếp xúc sâu rộng với những cách thức của nghệ thuật văn hóa ngoài lề không chỉ làm nghiêng lệch thói quen thẩm mỹ của người dân mà còn là mầm mống gây nên sự xuống cấp về nhân cách, đạo đức nhất là lối sống.

Một trong những nét đặc trưng riêng của người Hà Nội xưa nay là phong cách thanh lịch. Không chỉ lịch lãm trong lời ăn mặc, mà cách ăn, nói của người Hà Nội đều toát lên vẻ thanh lịch. Tuy nhiên, có thể do đô thị hóa, mối quan hệ giữa con người với nhau trong xã hội ngày càng trở nên đa dạng và phức tạp hơn, kéo theo phong cách sống cũng khác trở nên.

Với mối quan hệ giữa các thành viên trong gia đình ở Hà Nội hiện nay, phần lớn người đi làm giờ đi làm giờ bày tỏ quan điểm cho riêng mình, mối quan hệ này đang xuống đi. Đây là một điều đáng lo ngại.

Để xây dựng một xã hội văn minh, hiện đại đòi hỏi phải có những con người văn minh – thanh lịch - hiện đại. Do vậy, những đức tính cần có của người Hà Nội hiện nay theo đa số người đi làm hiện đại là thanh lịch, văn minh, học vấn cao, sáng tạo, trung thực... Bên cạnh, các đức tính khác như dũng cảm, vị tha, hiện đại, ý thức lập thân, lập nghiệp cũng đáng chú ý.

Tốt đẹp, việc xây dựng con người Hà Nội văn minh, thanh lịch, hiện đại đang trở thành vấn đề hết sức cần thiết có tính lâu dài và bền vững, đòi hỏi phải xây dựng một môi trường xã hội lành mạnh, môi trường văn hóa lành mạnh, một môi trường thiên nhiên trong xanh, sạch, đẹp.

Hiện nay, cách thức đánh giá thức ăn, những thói quen văn hóa – thông tin, nghệ thuật có tính thức ăn hiện đại là dung hòa sự lành mạnh và chất lượng trên cơ sở phát triển và sự lành mạnh các dịch vụ văn hóa, các loại hình câu lạc bộ văn hóa, các trung tâm văn hóa nghệ thuật của thành phố, trung tâm và các phòng nghệ thuật thông tin để chúng, nhất là các chương trình phát thanh, truyền hình cũng như chương trình hoạt động văn hóa dân gian ở đô thị. Theo hướng này có thể đánh giá thức ăn “hệ thống” văn hóa – thông tin, nghệ thuật của các dân thành phố Hà Nội qua các lĩnh vực như sau:

Mt là, thông qua các dịch vụ văn hóa của Nhà nước, tập thể và cá nhân như: phòng trà, ca nhạc; chi điếu n; internet, cà phê internet; karaoke; vũ trường; vui chơi giải trí tại các điểm văn hóa; rạp chiếu phim để thưởng thức loại hình nghệ thuật biểu diễn; Nhà hát, điểm biểu diễn sân khấu của truyền, hiện đại và biểu diễn ca múa nhạc; văn hóa phẩm và đồ lưu niệm; phòng trưng bày tranh, ảnh, triển lãm; cho thuê sách, báo, băng hình, đĩa nhạc; mua, bán sách, báo cũ và băng hình, đĩa nhạc; quăng cáo; thối trang; in ấn, chụp ảnh vi tính, photocopy; trang điểm, thối giản thân thể (sơn - sơn móng tay, gội đầu, massage...); đồ giố; truyền thối; nhiếp ảnh; trang trí nội thất và mua sắm công nghiệp nói chung.

Hai là, thông qua các câu lạc bộ văn hóa thể thao - nhất là tại các trung tâm văn hóa nghệ thuật. Thành phố Hà Nội hiện có khoảng 23 nhà văn hóa của các ngành, đoàn thể, trường học địa phương. Các nhà văn hóa, các câu lạc bộ hoạt động nhằm đáp ứng các nhu cầu thể thao và xã hội như:

- Bị động phong trào văn hóa của xã: sáng tác ca khúc mới, kịch bản mới cho thi đấu, đi múa tập thể, sinh hoạt hè...;
- Tập thể hiện đại, liên hoan nghệ thuật quần chúng;
- Hoạt động câu lạc bộ: câu lạc bộ đàn hát, sáng tác, nhiếp ảnh...;
- Phối hợp các đoàn thể nhằm xã hội hóa các hoạt động văn hóa nghệ thuật;
- Tập thể các hoạt động đáp ứng việc tho mãn thú hi, sở thích và nghệ thuật, thể thao như chơi đàn, võ thuật thi đấu, hoạt động, vũ quần, thối trang, v.v...

Ba là, thông qua các phương tiện thông tin đại chúng, nhất là báo chí và truyền hình. Hiện nay, trên địa bàn Hà Nội có khoảng 300 đơn vị báo chí với khoảng 500 đầu báo, kể cả các chuyên đề, chuyên san, phụ san, 34/35 nhà xuất bản của các nước có sự ở Hà Nội, v.v...

Bốn là, qua các loại hình văn hóa dân gian như:

- Sinh hoạt tín ngưỡng – tôn giáo, lễ hội của dân vào các dịp hội hè, lễ tết tại đình, chùa, nhà thờ, khu vui chơi giải trí trong và ngoài đô thị. Đây là dịp hội sinh và tái tạo các sinh hoạt dân gian (nhảy múa, hát dân ca, sân khấu, hò dân, chèo, ca trù, quan họ, rố c...)
- Văn hóa ẩm thực đô thị là sự nâng cao truyền thống ẩm thực và nâng cao đời sống dân gian trong đời sống ăn uống theo lối công nghiệp phát triển thành phố.

- Các sáng tạo nghệ thuật dân gian như làm thơ, các câu lạc bộ ca trù, hát xẩm, vẽ tranh, nặn tòp ng, làm vạt trang trí... theo lối truyền thống đang phát triển. Một số hình thức nghệ thuật sắp đặt – trình diễn theo ngườu hàng cá nhân với các biểu tượng nghệ thuật Đông – Tây kim cở mang tính trừu tượng cùng tính sáng tạo theo kiểu hiện đại, hiện đại cũng có mặt trong môi trường văn hoá.
- Các hình thức tập dượt sinh, thể dục thể thao được phát triển trong môi trường đô thị.
- Các hình thức truyền miệng dân gian (giai thoại, tiếng đờn, điệu luồn xã hội) cùng những “tin tức” qua mạng internet, v.v...

Nhu cầu sinh hoạt văn hóa dân gian ngày càng phát triển ở đô thị. Văn hóa dân gian, văn hóa quần chúng và văn hóa bác học là ba chân kiềng cởa đời sống văn hóa đô thị hiện đại và chúng đều tác động đến sự cởm thối thối m m cởa ngườu i Hà Nội i./.

Hồ Sĩ Vĩnh - Nguyễn Duy Bắc

